

A mértani pontosság poétikája

Korpa Tamás *Egy híd térfogatáról* című verseskötetéről

Korpa Tamás első, *Egy híd térfogatáról* című verseskötete különös, nehezen megragadható darabja a fiatal kortárs magyar lírának. Olvasása mindenképpen kihívást jelent. Szándékos koncepció ez a költő részéről, hogy explicit állítások megfogalmazása helyett együttgondolkodásra készítse olvasóit, olykor már-már hermetikusan magukba zárkózó versszövegei által.

Ha kellő figyelemmel olvassuk őket, a kötet szövegei sajátos belső világokat tárnak elénk. Az első kérdés, amely felvetődhet: voltaképpen mit is *jelentenek* ezek a sokszorosan rétegzett szövegek? Erre a kritikus, mint afféle hivatásos olvasó sem tud egyértelmű választ adni. Az értelmezéshez az önreferenciális megközelítés adhat támpontot. Különleges, polifonikus költészet ez, ahol minden mindennel összecseng, egymásba játszik, valamiféle egyetemes harmóniára törekedve. Gondolati-intellektuális líra, mely valamiféle szintetikus összhangban kísérli meg megragadni a valóságot, a legapróbb részletekre kiterjedő alapossággal.

A kötet verseiben a lírai beszélőn kívül alig-alig találkozhatunk más megszólított, akár csak passzívan jelenlévő emberi szubjektummal. A költő privát nyelvi tere, saját, olykor már-már steril belső valósága ez, ahol a nyelv szabadon hozza létre a mag világát saját törvényszerűségei szerint. A városok (pl. Drezda, Kolozsvár, Ilmenau, stb.) számos vers domináns terei – a költő lírai topográfiát tár elénk, utazásainak helyszíneit (át)értelmezve. Precíz, (ön)analitikus költemények, melyek egyrészt a statikusság illúzióját keltik, ugyanakkor a nyelv működését tekintve dinamikusak, újszerűek is. Sok helyen botlunk nem várt nyelvi bravúrokba, illetve nehezen felfejthető asszociációs hálókba, melyek hosszú gondolkodásra készítenek.

A kötetre tipikusan jellemző idézeteket e kavargó, ugyanakkor mértani pontossággal megtervezett szövegegyüttesből úgy vélem, csak találomra lehet kiragadni. Egy példát mégis felhoznék. Többek között az olyan, egyszerre asszociatív és olykor szélsőségesen deskriptív sorok teszik érdekfeszítővé Korpa Tamás költészetét, mint például a *Trialógus* című, a költő drezdai tartózkodásának élményeit tematizáló hármasköltés második egységének kezdősorai:

*„az elba csobog csak rá a kikötőbakra.
a part reflektorsora szétcirkálja bizonyos, hullámaid.
könnyedén szelem át a reakciók éjét.
szűk leszek magam is a régi gépezetben, míg vissza-
élek veled. kőtáblatömör, menthetetlen százsországon.
és Dresden? burgundvörös eminenciás, kit fáradásos
törés fenyeget? gazdatestéről levált magányos lépcsőfok.”*

A szerző verseit hosszú sorok és mondatok jellemzik, ehhez pedig olykor a központozás részleges vagy teljes hiánya társul. A szövegek áradnak. A beszélő sokat időzik egy-egy tárgynál, helynél, képnél, szimbólumnál. Célja, hogy a lehető legpontosabban körülírja, adott esetben pedig e mérnöki műgond segítségével mintegy újraterejtse a látványokat a költői nyelv univerzumán belül.

A kötet legkiemelkedőbb alkotása egyébként a címadó hosszúvers, mely összefoglalja Korpa Tamás költői törekvéseit. Bár első olvasásra leíró-analitikus versről van szó, a híd motívuma végül antropomorfizálódik, gyakorlatilag a lírai beszélő önkiterjesztésévé válik, s a költemény egyre inkább ars poetikus alkotásként szólal meg:

*„A híd a völgybe épült erőmű felett ível
kandeláberekkel van két oldalon kirakva
ezek olyanok mint a gombok ahogy a hídra
kapcsolják a sötétet megadják a jelet
az estnek ha kigyúlnak és bevilágítják
a tehervonatok ólmos tömör útját (...)*

*egy szalamandra törperáják kőfűró és kék halak
aztán üres halmazokra bomlik
az ellipszis pálya és felszívódik az éjszakában sejtekben a látvány:
a hét két lábra áll s a vízen mint futópadon lekocog néhány
kilométert (...)*

*a híd felnevet néz téged
galériában bús ikon*

*körbefut engedelmesen
éppen a3-on”*

A világanalízis és az önanalízis egyszerre megy végbe Korpa Tamás lírájának zárt nyelvi tereiben. A beszélő gyakorlatilag a *nyelvben létezik*, eggyé válik önnön kimondott szavaival, s kérdéssé válik, egyáltalán létezik-e még a külső valóság, melyet a szavak megpróbálnak leírni? Még a kötet szerelmes költeményként olvasható versein is átüt az intellektualizmus – a költő az irodalomtörténeti hagyományt évezredekre visszamenőleg megidézve antikizál és nyilatkozik meg epigrammában az *Egy serdülőőről* című rövid versben:

*te, rakacaszendi venus,
miért von be ez a dekoratív halogató,
a mosoly örök pragmatikája, mint egy serdülő
tornásznőt, aki annyi fegyelem után, még nem
tudja a testi szerelmet?*

Még az érzelmek szavakba öntését is áthatja a minden apró részletre kiterjedő figyelem. Korpa Tamás versbeszélője folyamatosan figyel, töpreng, olykor már-már túlzott komolyság sugárzik a szavaiból. Nagy erudícióval és meglepően változatos nyelvi eszköztárral nyilatkozik meg, a megszólított maga is nyelvi létezővé lényegül át, szépsége pedig a költői nyelv szépsége lesz.

A kötet utolsó, *Vademecum* című, három egységre tagolt verse a cím értelmezéséhez (túl a címadó versen) is fogódzót biztosít:

*„most még ennénk is – fogainkon az elszíneződés,
korcs ónix kövek – de félünk, hogy öreg, hogy sziszeg,
hogy kígyófejben végződik a korlát –
úgyszólván híd voltam kettejük között.”*

– e sorokkal zárul *Az egy híd térfogatóról*, s belőlük azt is megtudhatjuk, hogy tulajdonképp maga a költői beszélő az, aki hídként, közvetítőként funkcionál ember és ember között, s természetéből fakadóan ember és nyelv között.

Hat cikluson keresztül követhetjük nyomon a fiatal költőt a nyelv tájain, nagy műgonddal megkonstruált univerzumában. Illatok, ízek, történelmi események színhelyei, városok,

épületek, formák, pillanatnyi költői impressziók és egyszerre mély valóságmegfigyelések tárháza a kötet. A költő látszólag sok szót használ, a kelleténél mégsem többet. A mértani pontosságú érzékelés poétikáját valósítja meg. A külvilág leírása, látszólag paradox módon erősen *önreflexív* költészeti keretek között. A kötet egyszerre külső és belső költői utazás – analitikus és nyelvi teremtő erővel bíró naplója annak, amit a költő a világból látni és láttatni képes. Ez pedig egyáltalán nem kis teljesítmény. Érett, megfontolt pályakezdés. Korpa Tamás talán egy kissé még koraérett lírikus is, aki szövegeiben olykor túlzottan törekszik a komoly hangvételre. E koraérettség persze nem szolgál a költő hátrányára – a fő kérdés immár csak az, mennyire lesz kiérlelt a folytatás?

(Fiatal Írók Szövetsége, Budapest, 2013, 88 oldal)